

Trichopilia tortilis Lindl.

De naam *Trichopilia* is afkomstig uit het Grieks: 'tricho' betekent: haar en 'pilos' : vilt. De rand van het helmknopje is gewimperd en voorzien van franje.

En 'tortilis' betekent: getordeerd, gedraaid vanwege de sterk getordeerde sepalen en petalen.

Naamgeving

J. Lindley noemde in 1838 de naam *Trichopilia* voor het eerst in de tweede druk van "Introduction to Natural History". *T. tortilis* werd in 1836 in de tweede druk van "Natural System of Botany" beschreven aan de hand van een plant die door G. Barker uit Mexico was geïmporteerd.

Verschillende soorten *Trichopilia* waren aanvankelijk bekend onder de geslachtsnaam *Pilumna*.

Verspreiding

T. tortilis wordt in de natuur aangetroffen in de vochtige regenwouden van Mexico, Guatemala, Honduras en El Salvador tot hoogtes van 1 500 m. Deze orchidee is een niet algemeen voorkomende plant. Het geslacht *Trichopilia* omvat een beperkt aantal soorten die in tropische gebieden van Midden- en Zuid-Amerika groeien.

De literatuur is niet eensluidend over het aantal soorten dat tot het geslacht *Trichopilia* behoort: de aantallen variëren tussen 15 en 30.

Beschrijving

T. tortilis is een uitgesproken epifyt. De dicht op elkaar staande pseudobulben zijn eivormig en heldergroen van kleur. De pseudobulben zijn 2 tot 6 cm lang en 1 á 2 cm breed bij een dikte van ca. 1 cm. Jonge pseudobulben zijn bijna geheel omgeven door verdroogde lichtbruine, bruin gespikkelde, schutbladeren.

Per pseudobulbe is er één ovaal blad met een maximale lengte van 15 cm, vaak korter, bij een breedte van 2 tot 3 cm. De bladeren, die een scherpe middennerf hebben, voelen wat leerachtig aan.

De bloemstengel ontspringt aan de basis van de bulbe en komt, schijnbaar willekeurig, vanuit de schutbladeren rondom de pseudobulbe te voorschijn. De bloemstengel heeft enkele kleine schutblaadjes. Op elke bloemstengel, die ca. 8 cm lang is, is één bloem aanwezig; een enkele keer twee bloemen. De ca. 8 á 10 cm grote bloem heeft, gerekend vanuit het hart van de bloem, linksom getordeerde sepalen en petalen. De lancetvormige sepalen en petalen zijn 4 tot 5 cm lang. De breedte van de sepalen is ca. 5 mm en de petalen, die iets breder zijn, ca. 7 a 8 mm. De kleur van de sepalen en petalen is melkchocolade-bruin met olijfgroene randen over de volle lengte. De tot een buis omgebogen lip staat loodrecht op het vlak door de sepalen en petalen. De lip heeft een lengte van ongeveer 4 cm. Uitgevouwen is de wat ingesneden lip op het breedste punt ca. 3 cm breed. De grondkleur van de lip is zuiver wit met zo hier en daar wat roze stippen. Het wit van de lip lijkt wat kristallijn; in die zin dat opvallend licht wordt gereflecteerd. De keel van de lip is van een kleur die moeilijk is te omschrijven: hierin komen de kleuren geel, oranje en roze voor. Het vruchtbeginsel van de bloem is weer geheel wit. De bloem geurt enigszins en bloeit ca. 1 week. De bloeitijd is over het algemeen in de voorzomer. Deze orchidee vertoont nauwelijks luchtwortels. Er is van plant tot plant enig verschil in kleur en tekening van de lip. Tevens is er enige variatie in de mate van draaiing van de sepalen en petalen.

Plagen

Ten aanzien van plagen en ziekten geeft deze orchidee niet veel problemen.

Aanbevolen wordt de lucht rondom *T. tortilis* voldoende in beweging te houden, om te voorkomen dat de bladeren en pseudobulben smetten.

Cultuur

Bij de cultuur van *T. tortilis* moet in gedachte worden gehouden dat deze soort oorspronkelijk afkomstig is uit vochtige regenwouden. In deze groeiplaatsen is duidelijk sprake van een natte zomer en een veel drogere winter.

Deze orchidee kan het beste op een beschaduwde plaats in de gematigde tot warm-gematigde kas worden gekweekt. In de groeiperiode gedurende de zomer moeten de wortels constant vochtig worden gehouden, maar niet weer te nat; daar hebben ze echt een hekel aan.

Om die reden behoort deze plant niet tot de gemakkelijkst te kweken orchideeën!

Let op het weggroten van de nieuwe scheuten.

Als de pseudobulben volgroeid zijn, moet beslist een rustperiode van enkele weken in acht worden genomen. Toch mogen de planten niet geheel opdrogen. Voorkomen moet worden dat er nieuwe scheuten tot ontwikkeling komen in plaats van bloei.

Gedurende de rust kan de orchidee iets kouder gezet worden; daling van de temperatuur tot 12 °C zal de plant goed verdragen.

De lucht rond de plant moet constant in beweging worden gehouden bij een luchtvochtigheid van Ca. 70%.

T. tortilis kan zowel in een niet te grote pot als op een blokje worden gekweekt. Bij kweek in een pot moet het mengsel luchtig zijn omdat de wortels stagnerend water niet of nauwelijks verdragen. Een mengsel op basis van *osmunda* en kokosbrokjes, eventueel aangevuld met plastic brokjes en wat droog beukenblad geeft een perfect groeimedium. In principe kan deze orchidee op elk type blokje worden gekweekt. Zo kan deze orchidee op een stuk kurk worden gekweekt maar dan moet de plant met wat *osmunda* op het blok worden bevestigd om enig water te kunnen vasthouden. Na enige jaren wordt een bossige plant verkregen die minder goed zal bloeien. Regelmatig delen van de plant, waarbij de wortels worden ontzien, zal de bloei beslist bevorderen.

Om de drie á vier weken bemesten met een oplossing van max. 1 gram meststof per liter water wordt aanbevolen, alhoewel als wat gedroogde beukenbladeren in het groeimedium aanwezig zijn, bemesten niet strikt noodzakelijk is.

Met de nodige zorg zal het mogelijk zijn deze orchidee ook in de kamer en de serre te kweken.

Mits voldaan kan worden aan de eis van vochtig houden maar niet te nat tijdens de zomerse groei.

Bijzonderheden

T. tortilis wordt wel gebruikt als corsage. In de literatuur wordt *Trichopilia maculata* Rchb.f. vermeld die nauw verwant is aan de hier beschreven soort.

De bloem van die orchidee is iets kleiner dan die van *T. tortilis*; tevens zijn de kleuren van de bloem iets anders. Belangrijker is dat de sepalen en petalen van *T. maculata* wat minder of zelfs geheel niet zijn getordeerd. Deze orchidee komt in Panama en Guatemala voor, maar is zeldzaam.
Y.D.Feikema